

D'altra banda: en els Pirineus, *Navarsals*, *raspa dels-* o sigui uns prats escarpats: no crec que pertanyi al grup precedent, ni tampoc derivi del cast. *nava*, ni del grup *nau/Navata*; pot resultar de metàtesi de *venarsal* 'venal' 'prats que han estat en venda' (*DECat.* IX, 102b41s).

¹ D'un cogn. *Navarri* (no en *AlcM*, ni *DAG.*), en tenim nota a Llessui (XXXVI, 198.11). — ² Si no és per mera fonètica, potser resultaria de suma amb -KO ibero-basc: poca diferència. Nom confirmat per Terrado (enq. de 1985), en la qual un inf. pronunciat *nabarkeje* i altres dos *abarkeje* i *abarkejes* (aquests amb la freqüent deglutinació de *n-* per la construcció locativa); quant a *Llarcué* pot ser combinació, també basca, amb *ijar* 'bruc' art. *Èller*, supra.

Navascorr, -ascort, -ascot, -asquart, V. *Lavascort* i *La Quart*

NAVATA

Poble de l'Alt Empordà, uns 10 k. a l'O. de Figueres, en direcció i a uns 15 k. de Besalú.

Pron. *nabàta* a Figueres, i gentilici *navatencs*, 25 Casac. 1920; id. en les enqs. de 1958 en els pobles circumdants, entre elles la de Navata (XX, 90-94).

MENC. ANT. 1031: *Navata* (*BABL* II, 253): 1093: «alodium in comit. Bisullunense et in parr. Sti. Petri de *Navata* et de --- Ordeis --- afr. Merid. inter flumen Fluviani aque ---» (perg. *ACA*, Alsius, *Nom.* p. 1.74); 1104: donació de Junyà feta pel comte de Besalú «in presentia Bernardi Adalberti de *Navata* ---» (*MarcaH.* 1229.15). I sempre, unànimement, en la forma *Navata*: 1123 (*Esp. Sagr.* XLV, 30; Villan. VI. 35 *Li.* XII, 279); 1251: MiretS., *Itin. Jaume II*, 315 = Soldevila, *Pere el Gran III*, 447); 1284, 1362 (Alsius, *Nom.* 174, Monsalv. XVII, 413).

I sovint com nom de barons: Bernat de *Navata* a. 1190 (MiretS., *BABL* I, 1, 1128 (135); Sig. B. de *Navata* 40 a. 1171 (*Cart.* Poblet, p. 107); un *Navata* a. 1272 (*Mtz.Fdo.*, *DocValACA* I, nº 135, s. v. *Benibistax*. I un *Son Navata* a Felanitx (Arx. Ll. Salvador, p. 25-29).

ETIM. S'ha dit sovint que és un nom d'origen pre-romà —jo mateix vagament *E.T.C.* I, 221 —i fins concretant-ho amb la suggerència que vingui de l'antic mot *NAVA*, continuat sobretot (quasi exclusivament) pel cast. i bc. *nava* 'pla molt alt, entre muntanyes més altes, sovint amb aiguamolls'.

Era una idea d'*AlcM* admesa pel *DCEC* s. v. (cf 50 art. *Navarcles*), perquè es presentava naturalment. I com que no és inversemblant en l'aspecte fonètic, ni ho és gaire en el morfològic (encara que no correspon als usos coneguts del sufix -ATTA, -ATTUS), es podria mantenir com una possibilitat (A).

Però després de recórrer el país personalment, he

vist que no es podia suposar sense trobar general i decidida incredulitat.

Tant el poble de *Navata* com tots els seus encontorns són en terra plana; plana com la mà: les muntanyes són lluny, al N. i Nordoest; i de les altres bandes, cap. Allò no és, de cap manera, una *nava*; ni evoca gens aqueixa idea. Per altra part, el mot *nava* ha estat sempre estrany al cat. viu, i tampoc gens representat en la toponímia del Principat, ni de terres pròximes: car les etim. toponímiques que hom hi havia afiliat, han anat totes resultant falses, V. supra els articles *Navall*, *Navarcles*, *Navars*, *Lavaix*, i el que trobarem adés en *Navès*, *Navel*, *Noguera* i *Riunoguers*. Arguments agreujats encara per l'estranyesa del paper que faria aquí el rar sufix -ATTUS, -ATTA.

B) En canvi no podem aclucar els ulls davant la perfecta coincidència amb el nom *navata* que tenen els raï de transportar fusta i troncs, en els rius de les valls de l'Alt Aragó, mot recollit per mi mateix a Bielsa (en 20 l'enq. de 1969); i pels lèxics aragonesos en general, junt amb *navatero* 'raier, el qui transporta fusta en raï'.

Però és que aquí no hi ha sufix, sinó clara formació en llatí, com mot compost: NAVEM APTAM 'embarcació lligada, tramada, formada per un tram de troncs', junt amb el ll. cl. *aptus*, que és el part. passiu del verb *apiscor*, -isceris, *aptus sum*. Això pertanyia fins i tot a la fraseologia corrent del llatí clàssic: *aptus* 'alligat, fermat' (fr. *attaché*): «terrae radicibus *aptus*» 'subjectat a la terra' Lucreci; «sine me hominem *apiscō*» 'deixa-me'l eixarpar i ---' Plaute; «facilius est *apta* dissolvere quam dissipata connectere» Ciceró; «quinqueremes *aptae* ad n a v i g a n d u m » Ciceró.

Es diria *navis apta* 'nau tramada', com es digué *navis scirpea* o *ratis scirpea*, que és el nom llatí del raï fet de joncs.

El terme municipal de *Navata* toca amb el curs del Fluvià, com remarca el doc. de 1093; el poble mateix és al marge del riu *Alguema*, de poderós corrent (V. l'etim., art. supra), que baixa de l'alta serra del Mont; i el terme arriba també fins al Manol, altre riu abundant i impetuós (V. l'etim.).

La meua hipòtesi és, doncs, que a l'alta E. Mj., en què els boscos de les serres que formen la capçalera de tots tres rius devien ser intensament explotats, on els troncs són conduïts en *navatas* o raï; i en arribant a la terra, plana i oberta, de *Navata*, els troncs serien deslligats, desfeta la tramada, i descarregats o tornats a entramar per pujar altre cop rius amunt, a la sirga, «barranquejats» com diuen a l'Alt Pallars. El rodal de *Navata* era un punt indicadíssim per fer la NAVEM APTAM: el millor, en tota la vall del Fluvià — per fer-les i tornar-les a fer. Tal com els rius Noguera, que prenen nom també del *barranquejar* amb raï i tramades: AMNES NAU(I)CARIAS.

A la Noguera Pallaresa les tramades es desfan i es re-claven en el terme de *Claverol*, davall, vora el